

ПОВЕДА Александр

ВПЛИВ РОСІЙСЬКОЇ ПРОПАГАНДИ НА СТАВЛЕННЯ ПОЛІТИКІВ І НАСЕЛЕННЯ СЛОВАЧЧИНИ ДО УКРАЇНИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

30 вересня 2023 року в Словацькій Республіці відбулися позачергові парламентські вибори для обрання членів Національної ради. Чергові вибори мали відбутися у 2024 році. Однак, 15 грудня 2022 року чинному на той момент урядові на чолі з прем'єр-міністром Е. Гегером було висловлено вотум недовіри. Згодом Національна рада внесла зміни до Конституції, щоб дострокові вибори могли бути проведені восени 2023 року.

На виборах перемогу здобула лівоцентристська політична сила «Курс – соціальна демократія» (Smer) на чолі з колишнім прем'єр-міністром Р. Фіцо, якого справедливо вважають одним із найвідданіших друзів Кремля в Європі. Наприкінці жовтня 2023 року

було сформовано новий уряд, до якого увійшли представники Smer та ще двох політичних сил, що потрапили до парламенту, а Фіцо знову став прем'єр-міністром Словаччини. Партія «Прогресивна Словаччина» посіла друге місце згідно з результатами парламентських виборів, хоча в Братиславі вона впевнено зайняла перше місце, з великим відривом випередивши Smer. Таким чином, в столиці Словаччини, представники інтелігенції, бізнесу, люди з вищою освітою, зважаючи на доступ до різних джерел інформації, в своїй більшості підтримали ліберально і прозахідно орієнтованих лідерів Прогресивної Словаччини, в той час як жителі сіл та малих міст віддали перевагу популістському діячеві Фіцо.

У своїй передвиборчій кампанії Smer неодноразово використовувала наративи про українських націоналістів та фашистів, ініатором яких спочатку була Росія.

Варто наголосити, що сам наратив про «український фашизм» періодично з'являвся у словацькому інформаційному просторі ще до Євромайдану, але його поширення посилилося на межі 2013-2014 років, коли розпочалася систематична й цілеспрямована діяльність проросійських агентів у Словаччині. Фактично донині твердження про те, що Україною правлять фашисти і що більшість верств українського суспільства є профашистськи зорієнтовані, є одним із фундаментальних кліше, через які прокремлівські канали пропаганди подають події в Україні. Такі події, як Євромайдан, трагедія в Одесі, ухвалення законів щодо трактування діяльності ОУН і УПА, марші до річниці народження Степана Бандери, а також військові дії на Донбасі були використані прокремлівськими агентами, щоб представити Україну як фашистську державу [1].

Безперечно, даний наратив досяг свого піку з початком повномасштабного вторгнення РФ в Україну у лютому 2022 року. Ще до цього він слугував для виправдання військових дій в Донецькій і Луганській областях й став однією з основ прокремлівської пропаганди. Початок повномасштабної агресії Росії лише підтвердив це та ще більше підкреслив силу даного наративу. Він часто поєднувався зі звинуваченнями у погромах, геноциді та насильстві проти російськомовних жителів в Україні, послуговував для навмисного та маніпулятивного створення ненависті та образу ворога [1]. Крім того, він став потужним інструментом для посилення негативних настроїв щодо українців серед пересічних словаків.

Із початком військових дій в Україні у 2022 році наратив набув різних форм: хибних звинувачень українських політиків у фашистських практиках, спекулятивного вказування на участь у військових діях батальйону «Азов», деякі з членів якого раніше брали активну участь в ультраправих рухах [1].

Із метою посилення виправдання наративу, прокремлівські агенти й пропагандисти використовують історичні екскурси, часто посиляючись на представників українського радикального націоналізму та їхні дії (як дійсні, так і сфабриковані) із 30-50-рр. ХХ ст. Основа цих історичних звернень полягає в тому, що українці, згідно тверджень пропагандистів, нібито активно співпрацювали з німецькими нацистами під час Другої світової війни та вбивали цивільних мешканців (зокрема у післявоєнній Чехословаччині) [1].

Отже, проросійськи зорієнтовані політичні діячі Словаччини, по суті, зводять один із головних висновків свого наративу до того, що українці активно співпрацювали з нацистами в 30-х рр. ХХ ст. та під час Другої світової війни, а на сучасному етапі уряд України нібито наслідуює та реабілітує діячів ОУН-УПА. Таким чином, наслідком таких дій української влади, згідно міркувань пропагандистів, є ненависть українців до росіян.

Зважаючи на поширеність антиукраїнського наративу в Словаччині, не дивно, що соціологічні дослідження засвідчують, що 51% громадян країни вважають, що саме Україна і Захід винні в початку повномасштабного вторгнення РФ [2].

Отже, політичне керівництво Росії через своїх агентів в Словаччині впродовж тривалого періоду впливало на формування негативного ставлення громадян цієї держави до України, а одним з найпотужніших інструментів для досягнення цілей дезінформаційної машини Кремля стали засоби масової інформації в Словаччині.

Література

1. Russian disinformation in Slovakia in January 2023: policy brief within Kremlin Movement project. <https://surl.li/xhtiab>
2. Sauvage, G. Slovakia swamped by disinformation ahead of parliamentary elections. <https://surl.li/jqvuhf>

**Ministry of Education
and Science of Ukraine**

**National University of Life
and Environmental Sciences of
Ukraine**

**Faculty of Humanities
and Pedagogy**

**Uniwersytet
Pomorski
w Słupsku**

**Дипломатична
академія
України**

**University of
Reading**

**NATIONAL UNIVERSITY OF LIFE
AND ENVIRONMENTAL SCIENCES OF UKRAINE
Faculty of Humanities and Pedagogy
Department of Philosophy and International Communication**

**INTERNATIONAL AND INTERCULTURAL COMMUNICATION
IN SHAPING UKRAINE'S IMAGE:
DEVELOPMENT STRATEGIES**

**MATERIALS
OF THE INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE**

May 01, 2025

Kyiv

Міжнародна і міжкультурна комунікація у формуванні іміджу України: стратегії розвитку: зб. матеріалів Міжнародної наук.-практ. конф. Київ, 01 травня, 2025 р. Київ: Міленіум, 2025. 178с.

Збірник укладено за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції «Міжнародна і міжкультурна комунікація у формуванні іміджу України: стратегії розвитку», що її провела кафедра філософії та міжнародної комунікації гуманітарно-педагогічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України. Наповнення рубрик синхронізовано з основними напрямками роботи конференції.

Видання розраховано на науковців, викладачів, аспірантів, студентів.

The collection is compiled on materials of the International scientific and practice conference «International and intercultural communication in shaping Ukraine's image: development strategies» a held by the Department of Philosophy and International Communication of the Faculty of Humanities and Pedagogy of the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine. All the materials are synchronized with the guidelines of the conference.

Forscientists, lecturers, postgraduates, students.

Редакційна колегія:

Шинкарук В.Д., д-р філ. наук, проф. (голова); Балалаєва О. Ю., канд. пед. наук, доц., Вакулик І.І., канд. філ. наук, доц.; Культенко В.П., канд. філос. наук, доц., Лаута О.Д., канд. філос. наук, доц., Савицька І.М., канд. філос. наук, доц., Христюк С.Б., канд. іст. наук, доц.

Схвалено до друку на засіданні вченої ради
гуманітарно-педагогічного факультету, протокол № 9 від 17.04.2025

Тези подано в авторській редакції.

Автори тез відповідають за достовірність викладеного матеріалу,
за правильне цитування джерел, покликання на них і засвідчують відсутність плагіату.

Передруковувати опубліковані в збірнику матеріали
дозволяється тільки за згодою авторів.

© НУБіП України, 2025
© Автори, 2025